

Egedal Kommune
Bygge- og plancenter
Rådhusvej 2
3660 Stenløse

D. 22. september 2009

Bemærkninger til Egedal Kommunes Forslag til Kommuneplan 2009-2021

Landboforeningen Gefion, Nordsjællands Landboforening og Sjællandske Familielandbrug har, som erhvervs- og interesseorganisationer for landboere og landbrugere i Hovedstadsregionen, gennemlæst og kommenteret kommuneplanforslaget.

Generelt synes vi, at det er en god og gennemarbejdet plan, der i sin digitale form er let tilgængelig og nem at arbejde med.

Vores kommentarer til kommuneplanen indledes med et resume, dernæst generelle betragtninger efterfulgt af detaljerede kommentarer til de enkelte områder.

Resume

- Vi støtter op om Egedal Kommunes overordnede vision om, at karakteren af åbent landskab bibeholdes, og at byudvikling knyttes til de eksisterende byområder, så der er en klar grænse mellem byen og det åbne land.
- Vi ønsker, at kommunen planlægningsmæssigt skal forholde sig til, hvilken position landbruget skal have i Egedal.
- Vi glæder os over, at kommunen er opmærksom på, at landbrugets tilstedeværelse er af afgørende betydning for bevarelsen af de åbne landskabstræk.
- Vi mener, at god landbrugsjord skal bibeholdes til produktion af fødevarer.
- Vi anbefaler, at kommunen ved enhver ændring i det åbne land, herunder planlægning af stier og fredninger samt ved andre forhold, som berører private lodsejere, f.eks. vedligehold af vandløb, går i dialog med de berørte lodsejere tidligt i processen.
- Hvis der sker indskrænkninger i råde- eller brugsretten til arealer, skal lodsejer ydes økonomisk kompensation
- Vi mener at, Egedal kommune skal opfatte landbruget, som en vigtig medspiller, når kommunens mål om bæredygtigt energiforsyning skal nås. Landbruget kan levere CO2-neutral energi, produceret lokalt. Dette bør medtænkes i kommuneplanen.
- Der skal foretages realistiske konsekvensberegninger i forbindelse med etablering af vådområder.
- Vi opfordrer til, at der i kommuneplanen tydeligt gives udtryk for, hvad kommunens holdning er til anvendelsen og værdien af beboede ejendomme i landzone, hvad enten

de drives på fuld tid eller deltid. Mange ressourcestærke personer er tiltrukket af det gode liv på landet og efterlyser muligheden for at anvende bygningsmassen til andre formål.

Indledning

I bestræbelserne på at skabe langsigtede og optimale rammer for landbruget i Egedal Kommune, er det naturligt at landbrugserhvervet er en aktiv medspiller i planlægningsarbejdet på blandt andet natur- og miljøområdet. Det gælder eksempelvis regulering af landbruget gennem husdyrloven og det forestående arbejde med implementering af Vand- og Natura2000 planerne, der har stor betydning for erhvervets udviklingsmuligheder.

Udviklingen i Egedal Kommune bør tage udgangspunkt i områdets åbenbare styrkepositioner. Her har landbruget flere roller at byde ind med, hvad enten det drives som professionelt fuldtidsbrug eller på deltids/hobby niveau. Landmændene og deres familier fungerer både som producenter, erhvervsdrivende, forbrugere og aktive borgere i landdistrikterne. Derudover er landbruget også lodsejere, naturforvaltere, praktikpladser og uddannelse. Landbruget er også gårdbutikker, små fødevarerproducenter, lokale markeder, husdyrproduktion, multifunktionalitet, rent grundvand, oplevelser og landboturisme, åbne landskaber, natur, vindenergi, feriesteder, motionsstier osv.

Langt størstedelen af arealerne i det åbne land forvaltes af landbruget, og dermed bliver landbruget også en central og vigtig samarbejdspartner for Egedal Kommune i udviklingen af det åbne land, landdistrikterne og erhvervslivet i kommunen.

Derfor er det også vigtigt, at man planlægningsmæssigt forholder sig til, hvilken betydning landbruget fremover skal have i Egedal Kommune. Vi finder det meget vigtigt, at den position landbrugserhvervet har, som udgangspunkt bliver fastholdt, men vi ser også gerne, at erhvervet styrkes og fortsætter sin nødvendige udvikling, idet vi opfatter landbruget som en helt naturlig og vigtig del af kommunens erhvervsliv.

Landbruget skal både som erhverv og som beboere i det åbne land, kunne se sig selv i kommuneplanen. Når byens vækst og udviklingsmuligheder og bybefolkningens behov og ønsker prioriteres, skal det sikres på en måde, så det ikke sker på bekostning af det åbne lands og landbrugets muligheder.

Vi mener:

- at god landbrugsjord skal fastholdes til produktion af fødevarer
- at landbrugserhvervet også i fremtiden skal spille en aktiv og konstruktiv rolle i forhold til viden, forskning, udvikling, beskæftigelse og innovation i kommunen
- at landbrugets multifunktionelle rolle skal videreføres og udvikles
- at det åbne land fortsat skal være åbent og med vidder, der knytter sig til attraktive oaser for mennesker, dyr og planter i tydelig og passende afstand fra byer

Vi mener endvidere, at vi som erhverv gerne vil bidrage med,

- en fortsat produktionen af gode og sunde fødevarer
- at finde gode og konstruktive løsninger for landbruget, naturen og miljøet i forbindelse med den løbende regulering af landbruget

Vi understreger hermed behovet for, at Egedal Kommune får en fremadrettet og fremtidssikret strategi for jordbrugserhvervet både som fødevarerproducent, teknologiinnovatør og naturforvalter i det åbne land.

Uddybende bemærkninger til forslag til Egedal Kommuneplan 2009

Det åbne land

Vi finder, at der er gode takter og tanker og langsigtede visioner i det planforslag, som kommunen nu har sendt i høring. Det er positivt, at Egedal Kommune er opmærksom på og planlægger ud fra de muligheder og udfordringer, det giver at være en bykommune med et betydeligt landbrugsareal. Landbruget finder det meget positivt, at kommunen har planer om at bevare og beskytte kulturlandskabet og bibeholde klare grænser mellem byen og det åbne land.

Landbruget har stor interesse i planlægningen, idet det er vigtigt at kende erhvervets fremtidige rammebetingelser før der foretages investeringer i fremtidens landbrug. Den primære del af fødevarerhvervet - husdyr og planteproducenterne – kan ikke lokaliseres hvor som helst. De naturgivne forhold som jordens bonitet, vand og klima samt strukturelle og kulturelle betingelser, naboforhold, natur- og miljølovgivning med mere er afgørende for, hvor fødevarerproduktionen kan foregå. Det er forhold, som er afgørende for landbruget, når der udlægges arealer til natur og oplevelser, byudvikling mv.

Det er vigtigt, at Egedal Kommune også fremover sikrer, at der ikke udlægges produktionsjord med god bonitet og god arrondering til byvækstområder, med mindre alle alternative muligheder er afsøgt. Specielt er det nødvendigt at påse, at den i forvejen begrænsede husdyrproduktion ikke kommer i klemme, fordi byen rykker nærmere.

Vi glæder os over, at kommunen i sin planlægning anerkender, at der er et stort hestehold i Egedal kommune, som også kræver udendørs anlæg. Dog mener vi ikke, at rideanlæg i størrelse er som en golfbane. Anvendelsen af friluftsanlæg vil være langt mere fleksibel og økonomisk, hvis de kan anvendes efter mørkets frembrud. Vi foreslår derfor kommunen til i planen at anføre, at disse anlæg kan udstyres med behovsbelysning, f.eks. styret med sensor, således at belysningen ikke er generende for omgivelserne.

Energiplanlægning og CO2 reduktion

Egedal Kommune ønsker en "Vækst i balance". Balancen gælder også i forhold til klimaforandringerne. Kommunen vil tilpasse sig de forandringer, der kommer. Samtidig vil kommunen mindske energiforbruget og i højere grad basere sig på vedvarende energikilder. Målene skal bl.a. nås ved, at der i højere grad sættes på at anvende CO2 neutrale energikilder. Kommunen er i gang med at udarbejde både en klimaplan og en energiplan.

Vi er meget glade for at høre, at kommunen bl.a. ønsker vedvarende energi og varme i form af f.eks. CO2 neutralt biomasse. Vi vil i den forbindelse gøre kommunen opmærksom på, at landbruget også ønsker at bidrage positivt til løsning af Danmarks udfordringer med vedvarende energi. Her mener vi, at både f.eks. halmvarmeanlæg, og etablering af biogasanlæg kan være en oplagt mulighed for at kombinere miljø, energi og produktion. Kommunen har en oplagt mulighed for at tage et lokalt ansvar og skabe grundlaget for en lokal grøn CO2 neutral energi produceret af landbruget. Landbruget kan derfor blive en del af løsningen til Kommunens mål om bæredygtigt energiforsyning, hvis kommunen skaber grundlaget.

Muligheden for at landbruget lokalt kan producere Grøn Energi bør derfor medtænkes i kommuneplanen, klimaplanen og i energiplanen.

Vi vil også opfordre til, at Egedal Kommune ser naturområderne og potentielle naturområder i en større sammenhæng, og at der tænkes mere visionært i forhold til, hvordan naturområder også kan anvendes f.eks. til produktion af grøn energi. Desværre forholder kommuneplanen sig ikke til, hvordan de nuværende og kommende naturarealer skal plejes. Dog udarbejdes en naturkvalitetsplan i den kommende planperiode. I betragtningen af, at Egedal Kommune har et lavt og faldende husdyrtryk, kan høst/slæt af biomasse til biogasproduktion eller halm/hø til halmvarmeproduktion være løsningen i forhold til et ønske om vedligeholdelsen af naturarealer samt miljøfølsomme områder. Udover energifordelene vil det medføre mindre næringsstoffstab til det omgivende miljø. Kommunen bør derfor indarbejde jordbrugsinteresserne i kommunens planlægning på området. Landbruget står til rådighed, hvis kommunen ønsker en drøftelse af erhvervets interesser.

Inden for bioenergiområdet er der sket en stor udvikling de seneste år, og der er god mulighed for at kombinere ønsket om grøn energi, rekreative områder, produktion og oprettelse af nye arbejdspladser. Vi vil gøre opmærksom på, at mange lavbundsarealer også er egnet til produktion af biomasse, som f.eks. energigræs eller energipil. Flerårige energiafgrøder er interessante på flere måder. Udover at bidrage til grøn energi, er de gode til at optage næringsstoffer og dermed mindske udledningen til vandmiljøet, og de har en gunstig virkning på jordens kulstofpulje.

Klimatilpasning, Vandløb og potentielle vådområder

Vi finder det positivt, at kommunen har fokus på fremtidens klimaforandringer, både med hensyn til vandstandsstigninger og håndtering af overskydende vand. Vi er dog bekymret for kommunens ensidige fokus på klimaforandringernes påvirkninger i byområderne.

Afvanding af landbrugsjorden er en af de vigtigste dyrkningsfaktorer og kommunen skal derfor også fremover kunne håndtere større afstrømning som følge af klimaforandringerne i det åbne land. Især i forbindelse med udbygning af byerne med deraf større befæstede arealer øges belastningen fra regnvandsbetingede udløb til vandløb. Vandløbene er ikke dimensioneret til denne øgede belastning. Kommunen ønsker nedsivning af regnvand fra tage og befæstede arealer på egen grund. Men der bør allerede nu stilles øgede krav til bebyggelse i forbindelse med lokalplaner i forhold til befæstede arealer og udledningstilladelser til vandløbene. Samtidig bør nye initiativer til nedsivning i større målestok medtænkes.

Ligeledes skal der i forbindelse med reetablering af vådområder foretages realistiske beregninger for at fastsætte konsekvensen i forhold til afvandingsinteresserne af de tilstødende landbrugsarealer.

Vi vil i den forbindelse opfordre Egedal Kommune til at styrke dialogen med lodsejerne. Dette kan f.eks. gøres ved, at Egedal Kommune tager initiativ til, at der udføres lokale vandløbssyn. Det giver grundlag for at styrke dialogen med lodsejerne om vedligeholdelse af vandløb. Vi vil opfordre til, at lodsejernes lokalkendskab til vandløbene udnyttes i en drøftelse af, hvordan den konkrete og skånsomme vedligeholdelse kan foretages, sådan at vandløbenes hovedformål – afvanding – fortsat opfyldes. Vandsynsgrupper eller egentlige vandløbsslav kan endvidere vise sig at blive vigtige værktøjer og dialogpartnere, når kommunerne skal implementere Vand- og Natura2000-planerne.

Der er et vandløbslav i Egedal Kommune; Vandløbslauget for Værebros Å. I forhold vedr. Værebros Ådal vil vi opfordre kommunen til at styrke dialogen med Vandløbslauget. Det er vigtigt at inddrage lodsejere tidligt i processen i forhold til offentlighedens ønsker om adgang, diskussion om fredning og naturligvis i forbindelse med problematikken omkring oversvømmelserne i ådalen. Ved at inddrage lodsejerne tidligt i processen får man lodsejerne som medspillere frem for modspillere på et eventuelt senere tidspunkt.

Vi kan med tilfredshed konstatere, at kommunen vil udarbejde en Klimatilpasningsstrategi. Værebros Ådal fremhæves som et område, hvor der kan være behov for etablering af ganske væsentlige opstuvningskapaciteter. Vi vil i den forbindelse endnu engang opfordre kommunen til lodsejerinddragelse og en tidlig dialog med bl.a. Vandløbslauget for Værebros Å om fremtiden inden arbejdet med Klimatilpasningsstrategien igangsættes.

Lavbundsarealer

Mange af de udpegede lavbundsarealer dyrkes i dag. Kommunen nævner genetablering af vådområder som et vigtigt virkemiddel i forbindelse med implementering af Vandrammedirektivet og i forbindelse med kommunens klimatilpasningsstrategi. Det er muligt, at vådområder bliver et aktuelt virkemiddel, og det vil vi gerne i fællesskab med kommunen være med til at drøfte, når vandplaner og miljømål er kendte. Før de er det, mener vi, at grundlaget for at drøfte virkemidler og udpegninger er alt for løst.

Etablering af vådområder på lavbundsarealer er bare ét af mange mulige virkemidler til at reducere udvaskningen af kvælstof til vandmiljøet. Vi gør opmærksom på, at der er udarbejdet et katalog af virkemidler, som både omkostnings- og miljøeffektivt kan iværksættes, herunder også flere tiltag vi i landbruget kan og vil medvirke til. Til inspiration vil vi henvise til AGWApplan-projektet, et EU-Life projekt med tre projektområder i Jylland, hvis overordnede mål var at lette indførelsen af Vandrammedirektivet og reducere kvælstof- og fosforbidraget fra landbruget til vandmiljøet.

Som nævnt i forrige afsnit er det i forbindelse med en eventuel vådgøring af lavbundsarealer afgørende, at der laves realistiske konsekvensberegninger på, hvor højt vandstanden kan stige.

Natur og Naturområder

Naturen, som den ser ud i dag, er i høj grad et stykke kulturlandskab og udtryk for dyrkning af arealerne gennem mange år – enge og overdrev er eksempler herpå. "Naturen" kræver pleje – og der skal afsættes ressourcer hertil. Udover et være fødevareproducent er landmanden også i høj grad naturforvalter og –plejer. Det er oplagt, at naturpleje sker i et tæt samarbejde med lodsejeren, og vi ser gerne, at en fremtidig naturkvalitetsplan for og egentlig naturpleje sker i dialog med landbruget.

Retningslinjer for de lokale grønne strøg og de regionale grønne kiler, Kerneområder og spredningskorridorer

Kommunens retningslinjer vedr. de udpegede spredningskorridorer i forhold til overskæring, reducere og forringelse af den biologiske værdi er uklare. Hvad forstår kommunen med en overskæring, og i hvilke eksempler kan en spredningskorridor reduceres eller forekomme forringelse af den biologiske værdi?

Blandt landmænd opstår ofte reelle bekymringer over konsekvensen af, at være omfattet af eller bo i nærheden af geografiske natur- og miljøudpegninger. Bekymringen går bl.a. på om ud-

lægning af kerneområder og spredningskorridorer, grønne kiler eller regionale naturparker m.v. medfører begrænsninger for produktionen og dermed indtjeningen samt udviklingen af ejendommene. *Landbruget opfordrer derfor til, at man i kommuneplanen redegør for nuværende og fremtidige konsekvenser af udpegningerne i forhold til landbrugsdrift og landbrugsproduktion.*

Skovrejsning

Landbruget går ind for, at miljøtiltag målrettes landbrugsfølsomme arealer. Skovrejsning kan være et blandt flere virkemidler i forbindelse med indsatser på nitratfølsomme områder. Det er desuden afgørende for landbruget, at skovrejsning tænkes ind i en større sammenhæng. De arealer der udlægges til skov bør placeres i bufferzoner til Natura 2000 områder og kan således indgå i en helhed her. *Vi kan ikke støtte op om, at landbrugsjord inddrages til skovrejsning, idet landbrugsjorden først og fremmest skal anvendes til at producere fødevarer.*

Adgang til det åbne land

Øget tilgængelighed til det åbne land har høj prioritet i Egedal Kommune, herunder længere stiforløb, der binder egens natur og kulturværdier sammen.

Som forvaltere af det åbne land er landbrugserhvervet åbent overfor, at andre borgere får mulighed for at opleve kulturlandskabet og gøre brug af dets rekreative muligheder. Vi finder det samtidig vigtigt at pointere, at der allerede mange steder er rig mulighed for at opleve landskabet, men at disse muligheder i højere grad kunne synliggøres for borgerne. For landbruget er det vigtigt, at:

- adgang til det åbne land etableres via frivillige aftaler med lodsejere
- sikre lodsejere indflydelse på myndighedernes eventuelle krav til stisystemer
- offentlig adgang ikke forringer ejendomsretten og værdien af ejendommen uden kompensation
- Adgangen til det åbne land ikke forringer vilkår for dyr, fugle og planter

Den væsentligste forudsætning for hidtidige succeser med stiprojekter i det åbne land har været, at projekterne er baseret på frivillighed for lodsejerne. Det giver lodsejerne ejerskab til projektet og større incitament til at gøre en frivillig indsats for, at det pågældende projekt gennemføres.

På baggrund af stort kendskab til stier i det åbne land skal vi henstille til, at kommunen sikrer den fornødne kvalitet ved anlæggelse af stier samt sikrer, at der afsættes de fornødne midler til den løbende drift og vedligeholdelse. Intet er mere trist end at se smukt placerede og velanlagte stier forfalde, fordi man ikke har afsat de fornødne ressourcer til drift.

Afsluttende bemærkninger

Afsluttende ønsker landbruget at tilkendegive, at vi altid står til rådighed for en dialog med Egedal Kommune. Regulering og udvikling af landbrugserhvervet omfatter en række "tunge" problemstillinger, og vi står naturligvis til rådighed i fuldt omfang med faglige indspil og yderligere oplysninger i det videre arbejde. Vi er sikre på, at den nødvendige indsats kan kombineres med en stor og stærk landbrugsproduktion, der inkluderer helhedsløsninger på klima-, natur-, arealanvendelses-, miljø- og fødevarerproduktionsområdet.

Med venlig hilsen

Herdis Dam
Formand i Nordsjællands Landboforening

Lars Berg Olsen
Bestyrelsesmedlem i Gefion

Lars Thygesen
områderepræsentant i Gefion
medlem af Natursamrådet i Egedal

Nordsjællands Landboforening
Industrivænget 22
3400 Hillerød

Landboforeningen Gefion
Erhvervspolitisk afdeling
Møllevej 15
4140 Borup